

lizmus volt etekintetben kivétel. Ennek ez a rendje és módja. Kár ellene rugódnia. Elsősorban azt a könyvtári kört kell támogatásban részesíteni, amely kör a lakosság túlnyomó többségének könyvtári igényeit kielégíti. A támogatásra fordítható összegeket pedig kár (és értelmetlen) még jobban szétszórni.

A hosszú és – talán túlon túl is hosszas – vitát Skaliczki Judit válasza zárta. Nem igazán sok mondandója maradt a NKÖM Könyvtári Osztálya vezetőjének. És ez így volt jó. Utalnia kellett csak, mondjuk Balogh Margit, az MKE Műszaki Szekciójának elnöke szavaira, aki a fenntartókkal kapcsolatos kötelező harcra hívott fel, utalnia Vajda Erikre, aki kimondta, a fenntartó szerepét a minisztérium (a NKÖM) nem tudja, sőt nem is akarhatja átvállalni, utalnia arra, hogy a fenntartó dolga az, hogy fenntartsa a könyvtárat. Ha ő nem tartja fenn, senki más nem teheti ezt. Ha viszont fenntartja, akkor a szakmai kritériumok számonkérhetők rajta. – Könyvtárpolitikailag nem csak szükséges, hanem igen fontos konferencia volt. (VK)

Az információmenedzsment Phare projekt (1996–98) és tanulságai

A Phare projekt előzményei, háttere

A Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola Könyvtár-Informatikai Tanszékén az 1990-es évek első felében egy TEMPUS pályázat előkészítése, illetve 1994-ben való megkezdése során alaposan megismerhettük a nyugat európai könyvtárosképzést, annak jellemzőit, változásait, trendjeit. A LISTEN TEMPUS programunk bevezetését követően 1994-ben és 1995-ben sor került az országos alapképzési hálózati együttműködés alapjainak kimunkálására a BGYTF Könyvtár-Informatikai Tanszékével, illetve három nagy könyvtárral (Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem, Veszprémi Egyetem, Pénzügyi és Számviteli Főiskola Zalaegerszegi Intézete könyvtáraival) együttműködve. Erre utal a program neve: a LISTEN, mely a Library and Information Science Training and Education Network rövidítése. Mindkét tanszéken sikerült megeremteni az alapvető számítástechnikai infrastruktúrát, megindult a munkatársak felkészítése a tantervfejlesztésre, az információs technika integrálására az oktatásban, illetve néhány speciális kurzus (információhasználat, üzleti információ) kidolgozása.

1995 végén, a TEMPUS program félidejéhez érkezve felismertük, hogy a program szellemében, annak nyomdokait követve nagyon fontos lenne, hogy szakirányokat, posztgraduális képzési programot is kidolgozzunk, illetve a TEMPUS programban már csíráiban megjelenő rugalmasabb oktatási/tanulási módszereket rendszerbe foglaljuk, és a továbbképzésre kidolgozzuk, majd bevezessük.

1995 végére már világosan látszott, hogy a fejlett országok könyvtárosképzési profilja megváltozott, nagymértékben bővült informatikai (számítástechnikai) információtudományi, technikai, menedzsment, kommunikációs elemekkel (ami a tanszékek nevének megváltozásában is tükröződött), hogy megpróbáljanak

megfelelni az új foglalkozásokkal, új szerepekkel, munkakörökkel kapcsolatos „csillapíthatatlan” igénynek, elvárásnak a gazdaságban, a „privát szférában”, köz-igazgatásban stb.

Ekkor erősödtek fel a magyar felsőoktatással szembeni olyan igények, mint: a gazdasági élettel való szoros kapcsolatok létesítésének igénye, a tanszékekkel szemben az az elvárás, hogy a munkaerőpiacra minél „munkaképesebb” szakembereket bocsássanak ki, annak az igénye, hogy olyan új tanítási és tanulási módszereket tárjon fel, dolgozzon ki és alkalmazzon, melyek a csökkenő támogatás mellett a hallgatók létszámának megtartását, sőt bővítését is lehetővé teszik.

A „kesztyűt felvettük” tekintettel arra, hogy edzésben voltunk a tanterv-, és tantárgyfejlesztésben, 2 oktatónk pedig a Pannonia TEMPUS JEP, illetve a Multi-Phare programban megismerkedett a távoktatás, nyitott tanulás különböző vonatkozásaival. Ilymódon örömmel dolgoztuk ki és nyújtottuk be pályázatunkat *Az oktatás és a gazdaság kapcsolatainak erősítése c. Phare pályázat távoktatási szekciójához.*

Támaszkodhattunk az OSZK–KMK 1994-es felmérési adataira a könyvtárosok helyzetéről, ill. a képzéssel, továbbképzéssel szembeni igényekről (igények skálája, személyzeti követelmények, az információtechnika hatása stb.) Regionális szinten, abban az időben fejeződött be az a felmérés, mely a Vas megyei kis- és középvállalatok tanfolyami igényeit tárta fel (informatikai, nyelvi képzés). Egy, ugyancsak 1994-es országos áttekintés, kimutatta (dr. Tóth Gyula), hogy a magyar könyvtári-informatikai képzés sokat tett a társadalom növekvő és differenciálódó igényeinek kielégítésére, bár 5 évvel azelőtt azt prognosztizálták, hogy az 1990-es évek közepére évente 500 hallgató folytatja majd egyetemi, főiskolai tanulmányait a 6 magyar KIT-en, a valóságban csak 200-250 a számuk, a nappali, levelező tagozatot egyaránt beszámítva. A fenti felmérésekből, áttekintésekből, illetve a külföldi és hazai szakirodalom tanulmányozásából kitűnt, hogy a könyvtárosok, információs szakemberek „piaca” új, differenciált és rugalmasabb képzési kínálatot, struktúrákat igényel, beleértve a nyitott és távoktatást is főként a továbbképzési formákban.

Abból indultunk ki, hogy a könyvtárakban is nő a projektalapú, illetve vállalkozási információs szolgáltatások szervezése (az MKE által kezdeményezett Vállalkozói Információs Projekt (VIP) jó példa erre, melynek tanfolyami oktatásában (1994-1995) ott voltak a tanszék oktatói is). Másrészt a könyvtárosok mellett, más neven, címeiken világszerte nőtt az igény olyan szakemberek iránt, akik *információmenedzselőként, információszervezőként* kutatási, vállalati illetve non-profit jellegű tevékenységek információellátását támogatják, felhasználva a másik szakjuk tanulása során megszerzett felsőfokú szakismereteiket. E téren is voltak Magyarországon előzmények, gondoljunk csak az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár ez irányú kezdeményezéseire az 1990-es évek elején.

Tanszékünknek, mint a koordinátornak a projektben való részvételre konzorciumi tagokként sikerült megnyerni:

Magyarországi partnerekként: Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Könyvtártudományi és Informatikai Tanszék (ELTE KIT); Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata; Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, Szombathely; Vas megyei Ipari és Kereskedelmi Kamara, Szombathely; REMEK, Szombathely.

Európai Unió partnerekként: The University of Wales, Department of Library Information Studies, The Royal School of Library and Information Science, Copenhagen; The University of Wales, Department of Library and Information Studies, Aslib. The Association for Information Management, London; FID Section on Training and Education; Consortium of North Jutland.

A pályázatot 1995 őszén dolgoztuk ki és nyújtottuk be az alábbi címen: Nyugat-Magyarország gazdasági fejlődésének előmozdítása az EU Információs Menedzsment Távtanulási Rendszerei adaptálásával (PHARE PMU Programme HU-94. 05 „Az oktatás és a gazdaság kapcsolatainak erősítése” c. program keretében. A projekt száma: 0301-L004. 23. (A támogatási döntés 1996. májusában született meg, a projekt 5 fázisra bontva 1998. augusztus 31-ig tartott, és összesen 105 ezer ECU támogatást kapott.)

A projekt fő céljai és feladatai:

Vezető EU-beli képzőintézmények információmenedzsment posztgraduális programjának adaptálása a magyarországi igényeknek megfelelően, a magyar gazdaság, ipar, kereskedelem, szolgáltatások fejlesztése érdekében (különös tekintettel a nyugat-magyarországi régióra). Megfelelő kommunikációs, információs, technikai és nyelvi készségekkel rendelkező kompetens szakemberek képzése az európai színvonalnak megfelelően. A rugalmas, nyitott távoktatás meghonosítása a magyar informatikai képzési és oktatási hálózatban.

Olyan szakirányú továbbképzés bevezetésére gondoltunk, mely perspektívájában, szakmai víziójában épít a könyvtárosi szerepre, annak megújítását, kiterjesztését segíti elő, az információmenedzselői, közvetítői, tanácsadói, integrálói funkciók betöltését könyvtáraknál, más szervezeteknél, vállalatoknál. Abból in-

dultunk ki, hogy az információs és könyvtári szolgáltatás a szervezeti stratégia és taktika, a probléma-megoldási folyamat integráns részévé válik. A könyvtáros egyik főszerpe az aktív és kreatív közvetítő, információmenedzselői szerep.

A Phare projekt feladatai:

1) A magyarországi, különös tekintettel a nyugat-magyarországi regionális igény felmérése az információmenedzsment képzés, továbbképzés nyújtására távoktatási rendszerben.

2) Vezető EK-beli képzőintézmények információmenedzsment továbbképzési programjainak tanulmányozása, adaptálása a magyarországi igényeknek megfelelően.

3) A magyar oktatók felkészítése a nyugati partnerek segítségével, a távoktatási program magyarországi körülményeknek megfelelő fejlesztésére és nyújtására.

4) A felmért igényeknek, trendeknek megfelelő képesítési, képzési követelményrendszer, képzési programok kidolgozása, tanterv és tananyagok tervezése, készítése, folyamatos karbantartása, megújítása.

5) Az információs szakemberek továbbképzését szolgáló távoktatási programok előkészítése, bevezetése, tesztelése, továbbfejlesztése az európai színvonalnak megfelelően, a „hagyományos” képzés kiegészítőjeként és alternatívájaként.

6) A számítógépes, multimédia, hálózati nyitott tanulási, távoktatási módszerek kikísérletezése és bevezetése, a nyitott (virtuális) osztályterem modelljének terjesztése a képzésben, továbbképzésben.

A projekt szervezeti keretei

A fentebb említett konzorciumi tagintézményeken kívül sikerült megnyerni az alábbi országos és nemzetközi partnerek együttműködését:

A BDTF-ről: Angol Nyelv és Irodalom Tanszék, Pedagógiai Intézet, a Társadalomtudományi Intézetben belül a Művelődéstudományi és Felnőttoktatási Tanszék, illetve Szociológiai és Politikatudományi Tanszék.

Magyarországról: Magyar Könyvtárosok Egyesülete Vas megyei szervezete; Nemzeti Távoktatási Tanács; Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem Központi Könyvtára; Janus Pannonius Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kara, Gazdasági Informatikai Tanszék, Pécs; Széchényi István Főiskola, Győr; Veszprémi Egyetem; Budapesti Műszaki Egyetem.

Az Európai Unióból: The Robert Gordon University, Aberdeen; Queen Margaret College, Department of Communication and Information Studies, Edinburgh; Hochschule für Bibliotheks- und Informationswesen, Stuttgart; Fachhochschule für Informationsberufe, Eisenstadt (FIB), Verband für Informationswirtschaft (Bécs).

A projekt stratégiája és munkacsomagjai

A Phare projektet egy fejlesztési stratégia részeként tekintjük, melynek kidolgozásában igyekeztünk az intézményi kereteket túllépve regionális, országos, illetve nemzetközi méretekben gondolkodni. A stratégiában szándékaink szerint egymáshoz illeszkedett a célrendszer, az emberi, a szervezeti, tartalmi, módszer-

tani, a technikai tényező. Hangsúlyt kapott benne a felsőoktatási funkciók (képzés, továbbképzés, kutatás-fejlesztés, szolgáltatás) egymást segítő kibontakoztatása is.

A célok teljesítésére az alábbi öt „munkacsomagot” dolgoztuk ki:

1. Igény, problémafelmérés
2. Oktatók felkészítése
3. Tanterv-, tananyagfejlesztés
4. Infrastruktúrafejlesztés
5. Képzési/továbbképzési programok bevezetésének előkészítése, illetve bevezetése

Az egyes munkacsomagok kidolgozása, szervezése és végrehajtása a projekt 5 fél-fél éves fázisának megfelelően ment végbe, mindegyik tervezési dokumentumokkal kezdve és jelentésekkel végződve, melyek egyaránt kiterjedtek a projekt tartalmi, módszertani pénzügyi vonatkozásaira (a dokumentáció egyaránt készült magyar illetve angol nyelven.)

Fejlesztésünket a rendszerszemléletre építettük: követve a sort, mely a problémák igények, szükségletek elemzésével kezdődik, a célok kitűzésén, a megfelelő feltételek megteremtésén, a programok bevezetésén keresztül halad, majd folyamatos értékeléssel, továbbfejlesztéssel „zárul”. Arra törekedtünk, hogy a felismert kihívásoknak, felmért igényeknek, „megrendeléseknek” mind a célokban, a szemléletben, a tartalomban, a módszerekben, mind pedig az alkalmazott technikában megfeleljünk.

A projekt célkitűzéseinek megvalósítása

1. Igény-, és problémafelmérés – a képzési/továbbképzési igények, kínálat felmérése

Az igényeket, trendeket, problémákat a szakirodalom, az álláskínálati és -keresleti adatok, illetve a kérdőíves felmérések révén tártuk fel. A könyvtári/információmenedzsment programok nemzetközi alakulására, tartalmi, módszertani, technikai szempontjainak elemzésére szemletanulmány készült. (Pálvölgyi Mihály, 1996. 41 p.)

Az információmenedzsment, illetve a távoktatás iránti igények meghatározására 1996. június-szeptember között a nyugat-magyarországi gazdasági, non-profit szervezetek körében került sor felmérésre, 1997. augusztusában pedig a Magyar Könyvtárosok Egyesülete tagjai között tájékoztunk a továbbképzési igényekről. A nyugat-magyarországi felmérés (melyben Pallósiné Toldi Márta, dr. Pálvölgyi Mihály, illetve Balogh Imre vett részt) azonosította az információmenedzsment távoktatási program iránti igényeket, termelő, szolgáltató, közigazgatási és egyéb szervezetek körében. (Vas, Zala, Győr-Moson-Sopron megyében). A kérdőíves felmérést interjúk egészítették ki. A vizsgálat eredményei alapján – kétféle tudáskészlet adhat jó beválási esélyt a tervezett képzés résztvevőinek.

1) A helyi társadalom felé forduló információmenedzser, különös tekintettel a dokumentációs, információ-feldolgozó munkafolyamatokra, környezeti infor-

mációk kezelésére, a tájékoztatói források kiválasztására, a szolgáltatási-image építésének eszközeire.

2) Termelésre orientálódó információmenedzser, különös tekintettel a szervezet tevékenységének technológiai szintű ismeretére, az ehhez szükséges dokumentumok gyűjtésére, rendszerezésére, feltárására, szolgáltatására, a termék-szerkezet módosításához szükséges trendek, prognózisok, műszaki újdonságok áttekintésére, prezentálására, a döntésre jogosult státuszokhoz, a controlling információk előállítására, ill a terméknepszerűsítési, ügyfélszolgálati ismeretekre (marketing, PR technikák).

A könyvtárosok, információs szakemberek képzési, *továbbképzési piacának* az áttekintésére felhasználtuk a Felsőoktatási felvételi tájékoztatókat, a témakörrel kapcsolatos szakirodalom, konferenciák eredményeit, a Heti Világgazdaság, a Katalist, az MKE tájékoztatók álláshirdetéseit, különös tekintettel a munkáltatók által megfogalmazott feladatkörökre, követelményekre, elvárásokra, felkínált lehetőségekre, az állásajánlat gyakoriságára.

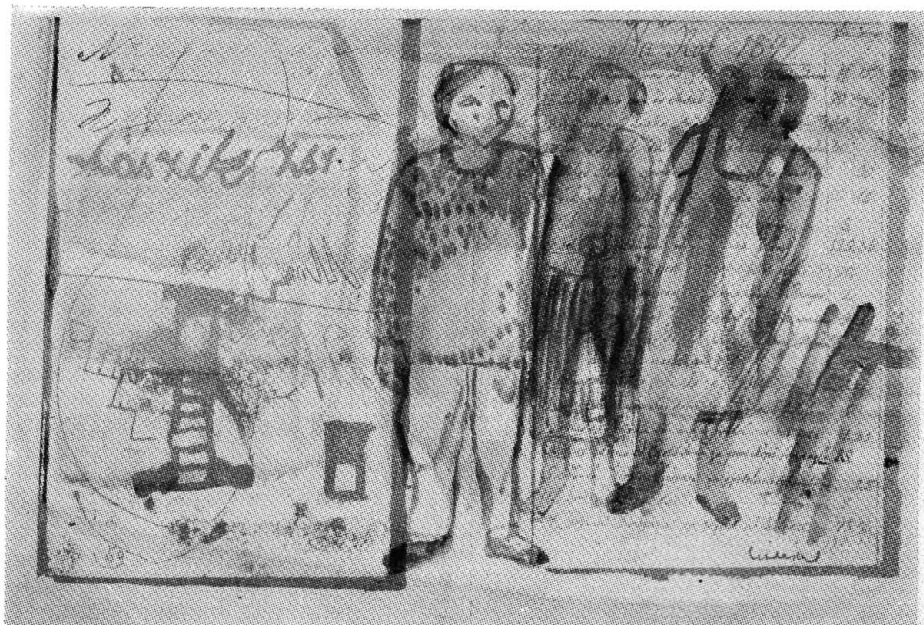
Az állásajánlatok *tanulmányozása* a gazdasági, közigazgatási, illetve nonprofit szervezeteknél kimutatta az informatikai szakemberek iránti intenzív igényt. Általánosítva, olyan szakemberekre van szükség, akik rendelkeznek helyi hálózati, távhálózati tapasztalatokkal, kommunikációs készségekkel, idegen nyelvtudással, a team-munka készségével. A könyvtárakban a számítástechnikai, nyelvi készségek növekvő szerepe volt szembetűnő.

Tanulságos volt a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem Informatikai Menedzser posztgraduális programjának tanulmányozása, amelyben az elsősorban közgazdasági, műszaki háttérrel jelentkező résztvevőket az informatikai rendszerek hatékony szervezésére, vezetésére, működtetésére készítették fel. Ugyancsak a BKE jeleskedett az Információs menedzsment c. kézikönyv és jegyzet kiadásában (mely CD-ROM-on is megrendelhető). Ebben elsősorban a gazdasági információs rendszerek és információkereső rendszerek legkorszerűbb típusainak működtetéséről, fejlesztéséről, naprakészen tartásáról van szó.

Hol a helyünk a nap alatt? Hol a helyünk az információs szakemberek képzési piacon? Mi az, amit a könyvtár-informatikai tanszékek vállalhatnak? Meddig mehetünk el az alapképzésben, a továbbképzésben? „Csak” a könyvtárak számára képezzünk-e, vagy növelve a konvertibilis ismeretek, képességek arányát, esetleg szélesebb kör számára? Olyan kérdések voltak ezek, amelyeket nálunk is fel kellett vetni. Megválaszolásuk összefügg azzal, hogyan szemléljük az információs társadalmat; hogyan értelmezzük a könyvtártudományt, információtudományt. Mi a Phare projekt keretében azt próbáltuk feltérképezni, hogy meddig terjedhetnek a könyvtárosképzés határai, mik azok a területek, ahol elmélyülten értéket és professzionális tudást tudunk közvetíteni.

2. A projektben részt vevő kollégák felkészítése: a humán potenciál, együttműködés fejlesztése

A humán potenciál fejlesztése elsősorban az BDTF KIT, ELTE KIT oktatóira koncentrálódott, de kiterjedt a BDTF Központi Könyvtára, a Vállalkozói Központ, Kereskedelmi és Iparkamara illetve a Szombathelyi Önkormányzat munkatársaira is.

A felkészítés, felkészülés célja többretű volt: egyrészt a könyvtárosok, információs szakember szerepváltozást követő szemléletbeli, másrészt az új ismeretekből fakadó tartalmi, harmadrészt a távoktatásból, a rugalmas módszerekből adódó módszertani és technikai fejlesztés. Abból indultunk ki, hogy stratégiánkat, mindennapi tevékenységünket az határozza meg, hogy milyen képet, ideált alakítunk ki a jól képzett szakemberről/könyvtárosról, információs szakemberről.

Megismertük a nyugat-európai eredményeket a szemléletbeli, tartalmi és módszertani modernizáció terén, és azokat megpróbáltuk a sajátos magyar elvárásoknak, viszonyoknak, lehetőségnek megfelelően alkalmazni. Ezt szolgálták az egyéni, illetve csoportos külföldi tanulmányutak, távoktatási tréningek, vezetési tréningsezminárium, az online világhiállításra való részvétel, és számos nemzetközi konferencián való részvétel, pl. a FID világkonferenciáján Grazban, 1996-ban. A konferenciákon való részvételt mindig összekötöttük a Phare projekt valamely vonatkozásáról tartott előadással. Ily módon további partnereket sikerült szereznünk, nemcsak Nyugat-Európában, hanem Lengyelországban is ahol Torunban Information Management nemzetközi programot szerveznek Maria Sliwiska koordinálásában. A kiváló nemzetközi oktatógárdával működő, részben távoktatási programnak már magyar hallgatója is volt.

A Nyugat-keleti mobilitás keretében 8-an jöttek Magyarországra, konzultációkat, esetenként kurzusokat tartottak. A távsegítség, távkonzultáció lehetőségeivel is élhettünk.

A távoktatás módszertani felkészítésre a külföldi partnereknél, a GATE továbbképzésen (Közép-Magyarországi Regionális Távoktatási Központ), belső módszertani továbbképzésen, illetve önképzésen keresztül került sor.

A felkészítés fő eredményei:

- 21 szakember követelmények szerinti felkészítése (BDTF KIT, ELTE KIT) a távoktatási programok bevezetésére, a külföldi tapasztalatok adaptációjára, a fejlesztésre.
- Konzorciumi kapcsolatok kialakítása és fenntartása (a) a Szombathelyi önkormányzattal (b) a Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvánnyal, és (c) a Kereskedelmi és Iparkamarával az információmenedzsment képzés támogatására.
- Távoktatáspedagógiai, távoktatástechnológiai ismeretek és készségek elsajátítása, az oktatók felkészülése (BDTF KIT, ELTE KIT) a külföldi tapasztalatok adaptálására, a tananyagok megírására, a támogatási program kidolgozására, a továbbképzési távoktatási program(ok) bevezetésére.
- 2 munkatárs felkészítése az NT szerver működtetésére az információmenedzsment programban.

3. Tanterv-, és tananyagfejlesztés

Az eredeti célunk az volt, hogy Információmenedzsment szakirányú továbbképzési programot dolgozzunk ki, fogadtassunk el, akkreditáltassunk és indítsunk. A programot az ELTE, JPTE, a BKE Központi Könyvtár, BME Központi Könyvtár illetve az ONBKK egyes munkatársaival közösen dolgoztuk ki. A két éves program a tervek szerint az alábbi blokkokból állt:

(a) vezető/alapozó blokk (kommunikációelmélet, információtudomány, információ és társadalom, kultúraelmélet, gazdasági alapismeretek, hálózati architektúrák),

(b) könyvtári és információs blokk (információforrások, információfeldolgozás, információs szolgáltatások),

(c) közgazdaságtani blokk (információgazdaság, információmenedzsment, vállalkozói ismeretek, információmarketing),

(d) informatikai blokk (adatbázisok elmélete, hálózati információs szolgáltatások, adatbázisok építése, kezelése, számítógépes rendszerek menedzselése, csoportmunka számítógépen),

(e) kommunikációs blokk: kommunikációs készségfejlesztés, kutatásmódszertan.

Úgy terveztük, hogy a kötelező blokkok elsajátítása után a különböző háttérrel (diplomával) érkező hallgatók a továbbképzés 2. évében három szakirány között válogathattak: gazdasági, műszaki, illetve kulturális információmenedzsment. Minden egyes tárgynak részletesen kidolgoztuk a célrendszerét, kimenetét, tartalmát, struktúráját, időkereteit, módszereit, felhasználható forrásait, értékelési módszereit. Sajnos a Magyar Akkreditációs Bizottság nem fogadta el, bár a Felsőoktatási Tudományos Tanács pozitívan értékelte, elismerve az „információmenedzsment” posztgraduális képzés társadalmi jogosságát, célszerűségét.

Időközben felismerve, hogy milyen körülményes és bizonytalan egy új szak indítása, szélesebb körben gondolkodtunk, több „vasat is tartottunk a tűzben”. Ilymódon a tartalmi és módszertani fejlesztéssel összefüggésben 1997-től már több szinten is sor került tantervfejlesztésre, a műveltségi tartalmak át- és újrafogalmazására, a törzsanyag, a szakirányok, a választható tárgyak körének átgondolására, tekintettel a Phare projekt követelményeire.

A Phare projekt kibontakozása során így már szélesebb kört céloztunk meg, a következő célcsoportokat tartva szem előtt:

1. alapképzésben részt vevők (nappali, levelező-távoktatási tagozatos) hallgatók,
2. szakirányú felkészítésben résztvevők,
3. továbbképzéseken részt vevő könyvtárosok, információs szakemberek. A kidolgozott programok bevezetésével kapcsolatos eredményekről az 5 pontban számolunk be.

A tantervfejlesztéssel együtt járó tartalmi modernizációhoz *módszertani modernizáció* társult, nőtt az oktatási folyamat egyénre bontottsága, a speciális kollegiumok, választható tárgyak, az egyéni, illetve kiscsoportos projektmunka szerepe. Nyitottabb, rugalmasabb, igényeknek, elvárásoknak jobban megfelelő módszereket és technikákat kerestünk.

Bár a „tartalmi modernizáció” lehetőségeit meghatározza, behatárolja a két-szakosság (e magyar sajátosság), a rendelkezésre álló óraszám, a tartalom szervezésében kétségkívül nagyobb hangsúlyt kaptak a modulok, a teljesítményképes tudás elsajátításának igénye és lehetősége, a munka melletti rendszeres vagy esetenkénti továbbtanulás külön szempontjainak, lehetőségeinek kutatása és kidolgozása.

Tananyagfejlesztés, tanulástámogatási rendszer

A tantervfejlesztéssel együtt járt a tananyagok és módszerek fejlesztése. A Phare keretében lehetőség nyílt az egyéni tanulást jobban szolgáló, nyitottabb, rugalmasabb tananyagok tervezésére, készítésére, tesztelésére, kiadására.

Módszertani útmutató készült a projekt résztvevői számára, mely a jegyzetírás-hoz, a tanulástámogatáshoz egyaránt fontos és egységes szempontokat adott.

A tananyagfejlesztés eredményei

A tananyagok szerzői a BDTF KIT, ELTE KIT, a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem Központi Könyvtára, a Janus Pannonius Tudományegyetem, Gazdasági Informatikai Tanszék munkatársai közül kerültek ki.

Részben vagy egészben a következő tananyagok készültek el és állnak kéziratban, elektronikus formában, vagy nyomdai kiadásban programjaink, elsősorban a továbbképzéseink rendelkezésére:

Nyomtatott anyagok

A kinyomtatott tananyagokat + jellel jelöljük. Az elektronikus formában készületeket * jellel.

<i>Elméleti, technikai tárgyak</i>	
Kultúraelmélet	Bejczy Károly
Kommunikációelmélet	Kovács Mária
Információtudomány	<i>Pálvölgyi Mihály et al.</i>
Számítógépes rendszerek architektúrája	Dugmanics Imre
Információtechnika	Ördögné Kovács Mónika
Excel (a Kutatásmódszertanhoz kapcsolódva)	<i>Balogh Imre</i>
<i>Könyvtári-információs tárgyak</i>	
Információforrások+	Rétfalvi Gábor
Információfeldolgozás, információkereső nyelvek+	Pálvölgyi Mihály
CD-ROM kalauz. HTML-távoktatási anyag*	Murányi Péter
Információs szolgáltatások (Internet) számítógépes oktatóprogram*	Kora András
Kulturális információforrások	Ferenczi Zsuzsanna
<i>Rendszerszervezési, -fejlesztési tárgyak</i>	
Adatbázisok	Sütheő Péter
<i>Menedzsment, információgazdasági tárgyak</i>	
Információmenedzsment (tanulási útmutató)	Dobay Péter
Információmenedzsment. PowerPoint prezentáció*	Dobay Péter
Marketing könyvtárosoknak, információmenedzsereknek+	Alföldiné Dán Gabriella
Menedzsment	Bobokné dr. Belányi Beáta
Információs vállalkozások	Pálvölgyi Mihály – Irene Wormell
<i>Kommunikációs, nyelvi, kutatás-fejlesztési tárgyak</i>	
Kutatásmódszertan	Pallósiné Toldi Márta, Csorba József
Special English for librarians and information managers+	Pálvölgyi Mihály et al.
Special English hanganyag (kazetta, CD) HTML változat modellje, 2 Unit*	Pálvölgyi Mihály et al.

Az elkészült anyagok tárolása, forgalmazása a Phare Irodával kötött szerződésnek megfelelően történik.

4. Infrastruktúrafejlesztés

A modernizációhoz (s erre intenek az utóbbi évek megélt tapasztalatai) megfelelő feltételekre van szükség! A nagy kérdés, hogy mik a fejlesztés tárgyi, pénzügyi forrásai? Jellemző, hogy mindeddig a könyvtári-informatikai tanszékek, így a BDTF KIT is csak pályázatok (hazai, pl. Nemzeti Kulturális Alap, illetve európai, pl. TEMPUS, Phare) tudta fejleszteni infrastruktúráját. Az infrastruktúrafejlesztés nem állhat meg, hiszen a 3-4 éve vásárolt gépek bizonyos célokra már szinte alkalmatlanok (pl. NT-szerver melletti működésre, Internet hatékony használatára). Mivel a könyvtárakra is érvényes ez a „szabály”, a projektírási tapasztalatok gyűjtésére bevezettük a projektmenedzsment tárgyat az elektronikus információszervezés betétlapos kurzusban.

A projekt infrastruktúrafejlesztési eredményei

- 1 Rank Xerox másológép, 4 asztali számítógép, 1 Philips multimédiaprojektor, valamint számos kisebb berendezés a BDTF-en,
- 1 DTK Pentium PCI szerver üzembeállítása az ELTE KTT-en,
- BDTF KIT honlap létrehozása és működtetése az IM programokkal kapcsolatos tanulási anyagok, információk, tesztek bemutatására, az oktatók és hallgatók közötti kommunikáció elősegítése,
- A hálózati nyitott távoktatás kidolgozása.

5. Képzés/továbbképzési programok bevezetésének előkészítése, illetve bevezetése

A tanterv- és programfejlesztés eredményei

Az alábbi képzési formákban hasznosítottuk az Információmenedzsment Phare projekt eredményeit:

- 4 éves új alapképzési tanterv (nappali, levelező-távoktatásos), amelynek 3. évében vehető fel az Információmenedzsment szakirány (bevezetés az 1997/98. tanévben),
- 4 éves alapképzésben 2 éves betétlapos program – Elektronikus információszervező program (bevezetés az 1998/99. tanévben),
- 2 éves szakirányú továbbképzési program (akkreditációja függőben),
- rövidebb (40-100 órás) továbbképző tanfolyamok programjai (bevezetés az 1998/99. tanévtől folyamatosan).

A kidolgozott programok és beindításuk összhangban áll a BDTF stratégiai célkitűzéseivel, amely a képzés sokszínűvé tételét, a nem-tanárképzési szakok erősítését, a minőség emelését hangsúlyozza, valamint szorgalmazza a felsőoktatás rugalmasabb formáinak a megteremtését, stratégiai tervében szerepel a felsőoktatás és a gazdaság szorosabb együttműködésének erősítése, a régió ezirányú segítése.

A szakmai alapképzésben már használják az elkészült jegyzeteket (Special English, Információfeldolgozás, információkereső nyelvek, Információforrások), ugyanez vonatkozik a másoddiplomás képzésben résztvevőkre.

A szakirányú továbbképzési program kidolgozásával kapcsolatos munka nem veszett kárba. Eredményeire épülve az információmenedzsmentet az alapképzésbe integráltuk, (még részben TEMPUS támogatással) kidolgoztuk és az 1997/98.

tanévben bevezettük az új tantervet, melyben a három szakirány között helyet kapott az Információmenedzsment. Részletesen kidolgoztuk a szakirányok egyes tantárgyainak célrendszerét, tartalmát, struktúráját, egymásraépülését. A szakirányválasztás előtt álló hallgatók zöme vonzónak találja az „IM”-et.

Az elektronikus információszervező betétlapos program, illetve a továbbképzések további kidolgozásában és nyújtásában a Phare projekt mellett nagy segítséget jelentett a *Nemzeti Kulturális Alap Könyvtári Kollégiumától* kapott laborfejlesztési támogatás. A Tanszék a nyertes pályázat (száma: 71.344) alapján korszerű labort rendezett be, és bocsátott a főiskolai képzés, tanulás, továbbképzés szolgálatára. A négyféléves elektronikus információszervezési betétlapos programot az 1998/99. tanévben dolgoztuk ki (cél, kimenet, tartalom, szerkezet, eszközök) és vezettük be, melynek eddigi eredményeiről a nyíregyházi Workshop-on adtunk számot. (Az előadás rövidített változata a Könyvtári Levelező/lap-ban jelenik meg).

Vas megyei gyakorló könyvtárosok számára Integrált könyvtári rendszerek, Hunmarc, Internet, Intranet, multimédia kurzusok tartására került sor.

A konzorciumon belüli munkamegosztás értékelése

A BDTF KIT mint koordinátor szerepe

A Tanszéknek 10 főállású oktatója van. Az utóbbi években, elsősorban belső, országos továbbképzések, illetve a nemzetközi kapcsolatok, programok révén olyan kollektíva fejlődött ki, mely ötvözi a hagyományos „könyvtárosi” értékeket a legmodernebb informatikai ismeretekkel. A kutatási-fejlesztési irányokra támaszkodva alakultak ki az oktatási, továbbképzési területek: az információtechnológia, információszervezés, információszolgáltatás, menedzsment stb. A távoktatási jegyzetek írásában való részvétel (szerző, lektor, szerkesztő, technikai szerkesztő stb.) a tanszék minden tagját érintette, akik ily módon módszertani képességekre tettek szert az önálló tanulást hatékonyabban segítő tananyagok írásban.

A Tanszék mellett a BDTF más szervezeti egységei is aktívan részt vettek az egyes információmenedzsment specializációk kidolgozásában, így a Művelődéstudományi és Felnőttoktatási Tanszék, az Angol Tanszék, valamint ISES is (Institute for Social and European Studies). Ugyancsak a BDTF-en fontos szerepet kap az Oktatásszervezési és Szolgáltatási Intézet (OSZI), mellyel a számítástechnikai és információ- (oktatástechnológiai) alapképzésben, az ECDL-vizsgákra való felkészítés kimunkálásában egyeztetünk. Az OSZI egyben az alakuló Távoktatási Központ katalizátora is.

A magyarországi partnerek szerepe

A tantervi programok kidolgozásában, tananyagok készítésében jelentős szerepet vállalt különösen az ELTE Könyvtártudományi és Informatikai Tanszéke, a JPTE Közgazdasági Kara, illetve a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem Központi Könyvtára.

Az ELTE KIT kiemelt szerepet játszott az alábbiakban: az oktatók felkészülése, felkészítése a távoktatási programok oktatására (tananyagkészítés, tanulástámogatás), tantervek, kurzusok kidolgozása, távoktatási jegyzetek írása, infra-

struktúrafejlesztés, szerver üzembe állítása. A projekt tapasztalatait jól hasznosította a 2 éves kiegészítő képzésnek és szakirányainak tartalmi, módszertani kidolgozásában.

A projekt eredményességéhez nagy mértékben hozzájárultak a nem-felsőoktatási szervezetek is: a szombathelyi Önkormányzat, a Vállalkozói Központ, a Vas megyei Kereskedelmi és Iparkamara. A velük való együttműködésnek köszönhető, hogy városi szinten is létrejöhetett egy távoktatási konzorcium és egy Távoktatásért Alapítvány.

A távoktatási tananyagok fejlesztése a Nemzeti Távoktatási Tanács (NTT) útmutatásai szerint és felügyelete alatt történt: ez alapfeltétel ahhoz, hogy Magyarországon a széleskörű felnőttképzési-továbbképzési formákban terjeszteni lehessen a tananyagokat a jövőben. Azokon a helyeken, ahol a feltételek adottak, a továbbképzési rendszerben helyi konzulensek, mentorok vehetők majd igénybe, akik közvetlen segítséget nyújthatnak a tanulás támogatásában.

Az EU partnerek szerepe

A programok előkészítése és a felkészülés során nagy segítséget kaptunk az EU-parknerektől. Mód nyílt programjaik tanulmányozására (tantervek, tananyagok, módszerek) és azoknak a magyar körülményekhez illő adaptálására. A részben vagy egészben kidolgozott tárgyak egy része kifejezetten Magyarország integrációját (Eu-Info tárgyak), ill. a globális, európai információs hálózati szolgáltatásokban való részvételét segíti. Az EU-partnerekkel való konzultációk segítettek erősségeink és gyengeségeink számbavételében, tudatosításában.

Segítségükre, kompetenciájukra a továbbiakban is számíthatunk:

- RSL, Koppenhága: – információmenedzsment master program;
- RGU, Aberdeen: elektronikus információmenedzsment program;
- Fachhochschul-Studiengang für Informationsberufe, Eisenstadt – információmenedzsment program;
- Verband für Informationswirtschaft in Österreich – szakmai gyakorlatok, tanulmányutak szervezése;
- Aslib. The Association for Information Management, London – továbbképzések, távoktatás szervezése és módszertana;
- FID/ET (Nemzetközi Dokumentációs Szövetség Oktatás-képzési Bizottsága) – clearinghouse szolgáltatások, módszertani tanácsadás.

A projekt vezetése, marketingtechnikák (reklám, PR, promóció)

A projekt vezetésében, adminisztrációjában a BDTF Projekt-irodája, és a Pénzügyi Osztály, Munkaügyi Csoport munkatársaira támaszkodhattunk „házon belül”, „házon kívül” pedig elsősorban az ELTE KIT-re, illetve a koppenhágai RSL-re. A projekt révén javult a távoktatási csapat-szemlélet, a munkatársak részvételük, fejlődött a munkastruktúra.

A projekt céljait, menet közben születő eredményeit hazai és nemzetközi konferenciákon tártuk a nyilvánosság elé:

- (a) Networkshop, Informatika a Felsőoktatásban, Debrecen, 1996. augusztus;
- (b) FID-világkonferencia, Graz, 1996. október;

- (c) BOBCATSSS nemzetközi szimpózium, Budapest, 1997 január, 3 előadás:
- (d) ELTE Pedagógiai Tanszék, doktorandusok konferenciája, Budapest, 1997. június:
- (e) LISTEN TEMPUS zárókonferencia, Szombathely, 1997. június, 3 előadás:
- (f) IFLA világkonferencia, Koppenhága, 1997. augusztus:
- (g) BOBCATSSS nemzetközi szimpózium, Budapest, 1998. január, 3 előadás:
- (h) Phare konferencia, Siófok, 1998. május:
- (i) BME Multimédia Konferencia, Budapest, 1998. június, 1 poszter:
- (j) Krakkó, nemzetközi könyvtár-információtudományi konferencia, 1998. június, 2 előadás:
- (k) BOBCATSSS nemzetközi szimpózium, Pozsony-Bratislava, 1999. január, 2 előadás.

A BDTF KIT honlapján is megjelennek a tantervi, programinformációk.

A projekt legnagyobb sikerei, eredményei

A Phare projekt segített abban, hogy jobban meghatározzuk szerepünket az információs tudományok és szakmák világában, erősödjön az identitásunk, szembenézzünk az informatika, számítástechnikai kommunikációelmélet stb. kihívásaival, s azokat úgy próbáljuk meg integrálni a könyvtárosi tudásba, hogy annak identitását, értékeit megtarthassuk.

Közvetítő szerepünk átgondolása egyre sürgetőbb, mivel a növekvő elektronikus információforrások hatékonyságát az emberi tudás megszerzésében és gyarapításában nagy mértékben gátolja az információk viszonylagos szervezetlensége, a megszürtés hiánya, gyakran a keresés esetlegessége. A projekt egyik fontos eredménye, hogy bebizonyította, hogy a könyvtárosi-dokumentátori szemlélet és tudás hatékonyan segíthet az információk célirányos megszerzésében, közvetítésében, a tudás „menedzselésében”. Ehhez természetesen komplexebb tudásra (kommunikációs, nyelvi, vezetési, szervezési, keresési, technikai) van szükség.

Programjainkkal (koncepció, cél, tematika) igyekeztünk egyértelművé tenni, hogy esetünkben nem az informatikai rendszer menedzseléséről, nem informatikai menedzserekről, rendszergazdákról van szó, hanem információmenedzselőkről, akiknek fő feladata az információk gyűjtése, feldolgozása, kezelése, integrálása, szolgáltatása. Az identitás, a megkülönböztetés révén sikerült a kapcsolódási pontokat is feltárni pl. a főiskola informatikai egységével. Úgy véljük, hogy az Internet, számítástechnika, „informatika” technikai eufóriája után most jön el a könyvtárosok ideje, az elektronikus hálózatokban, forrásokban döntő módon érvényesülhet a felhasználóorientált („ügyfélorientált”) könyvtárosi, információszervezési, információmenedzselési tudás.

Nyugati szakértők szerint napjainkban a könyvtárosok, információmenedzselők fontos kihívással kell, hogy szembenézzenek: hogyan lehet az embereket a tudás megszerzésében, a személyes autonómiára való felkészítésben, az életminőség javításában, a kreativitás kibontakoztatásában, az értékek közvetítésében, a konstruktív életvezetés kibontakoztatásában segíteni, amikor a médiák szirénjei esetleg egészen más irányokban csábítanak.

A Phare pályázatunk két szempontból jelent újdonságot: egyrészt (a fentiekben részletezett) szemléletbeli és tematikai szempontból, hiszen a kidolgozott képzési, továbbképzési programok olyan feladatokra készítene fel, melyek Magyarországon akkor még újak, vagy újszerűnek számítanak; másrészt módszertanilag is, hiszen a rugalmas, nyitott és távoktatási módszerei és technikái szintén kidolgozásra vártak.

A projekt lehetővé tette a könyvtárosok minőségi távoktatása tárgyi, szervezeti, kereteinek megalapozását: az információmenedzselést középpontba állító kidolgozást, a tananyagkészítést, tesztelést, kiadást, az oktatók távitanításra való felkészítését, az infrastrukturális feltételek javítását.

A kidolgozott tanterveket, valamint az azokhoz készült tananyagokat (jegyzeteket, tanulási útmutatókat) folyamatosan karbantartjuk, figyelembe vettük az e szakterületeken bekövetkező gyors változásokat (pl. telekommunikációs hálózatok alkalmazása, Internet, multimédia változásai).

A kidolgozott és bevezetett programok hozzájárulhatnak a könyvtár-informatikai tanszékek, intézmények közötti együttműködés fejlesztéséhez, az új lehetőségek feltárásához, mind az alapképzési szakirányokban, mind pedig a továbbképzésben.

A projekt segítette a felsőoktatás és a gazdaság közötti kapcsolatok erősítését, a továbbképzési program mentori, gyakorlati bázisának megteremtését a projektben résztvevő könyvtárak, valamint a vállalkozói központ, kamara, önkormányzat, illetve a szakmai egyesületek révén.

Az Európai Unió partnerek információmenedzseléssel kapcsolatos programjainak, tananyagainak, módszereinek megismerése és részbeni adaptálása segít bennünket az integrációban. Időközben a BDTF-en létrejövő Európai Dokumentációs Központ révén a könyvtárosképzés új impulzust és gyakorlóléhelyet kapott.

A kidolgozott programjainktól a következőket várjuk el:

- legyenek rendszerközpontúak, rugalmasak, demokratikusak,
- nyújtsanak konvertibilis készségeket, ismereteket (informatikai, nyelvi, gazdasági, menedzsment ismeretek),
- közvetítsék a legújabb európai eredményeket,
- modern tanulási csomagokkal és hatékony szervezési formákkal (intenzív csoportfoglalkozások, számítógépes laborfoglalkozások, egyéni és csoportos konzultáció) támogassák a tanulást,
- tegyék lehetővé az elmélet és gyakorlat integrációját az információs erőforrások menedzselésének elsajátításában,
- biztosítsák a tanuláshoz szükséges alapfeltételeket a számítógépes laborokban, a nyitott tanulási központokban, megfelelő szervezéssel a partnerkönyvtárakban, regionális távoktatási központokban is,
- segítsék elő az EU-beli és magyar IM tanmenetek kölcsönös elfogadását, a kreditek átszámítását, besztítását,
- legyenek költséghatékonyak és időtakarékosak,
- szolgáljanak alapul további fejlesztésekhez az informatikai és telekommunikációs vállalatok bevonásával az információmenedzsment képzésbe/továbbképzésbe.

A projekt végrehajtása során felmerült legfontosabb problémák

Az eredmények, sikerek mellett számos problémánk is volt, melyek azonban végső soron mindig megoldást „provokáltak ki” és tanulsággal szolgáltak. A tervezett és megvalósult tevékenységekre utalva, azokat összehasonlítva már a fentiekben is beszámoltunk néhány változtatásról.

Pénzügyi, anyagi problémák

A Phare távoktatási projekt eredeti célja a University of Wales könyvtár információmenedzsmenzt távoktatási rendszerének és tananyagainak adaptálása volt. Ezt azonban végül is anyagi okokból nem vállalhattuk. Így „kényszerültünk” arra, hogy a saját programtervezéshez alaposabb igényfelmérést végezzünk, amely kimutatta, hogy egy külső távoktatási rendszer adaptálása a magyarországi viszonyok között, legalábbis akkor, 1996-ban még korai lett volna, hiszen másképp alakultak a gazdasági információs igények, másképp a technikai, pénzügyi stb. lehetőségek.

A pénzügyi probléma „segített” abban, hogy a felmért magyarországi igényeknek megfelelő új programokat, tananyagokat dolgozzunk ki, figyelembe véve a nyugati partnerek (The Royal School of Library and Information Science, Koppenhága, Aslib. The Robert Gordon University, FID) tanácsait, programjait, tananyagait.

Komoly pénzügyi problémát jelent néhány újabb fejlemény is (pl. a TB-vel kapcsolatos szabályozások).

Kompetencia-fejlesztési problémák

A projektben résztvevők zöme nem rendelkezett távoktatási, nyitott, rugalmas tanulási rendszerekkel kapcsolatos tapasztalattal, magas heti óraterhelése, elfoglaltsága miatt sok energiájába került, hogy elsajátítsa a szükséges ismereteket. Ebben módszertani útmutató, önképzés segített.

Technikai, infrastrukturális problémák

Komoly energiát igényelt a gyors gazdasági, technikai változások követése. Mindez megtanított arra, hogy rugalmasak legyünk, képesek a koncepció megfelelő módosítására, tervek átcsoportosítására, újrafogalmazására.

Infrastrukturális problémáink voltak és vannak, összefüggésben az eszközök szoftverigényével, karbantartásával, kellékek beszerzésével. Ugyanakkor egyfajta éberség alakult ki bennünk, így viszonylag jó infrastruktúra áll a tanszék rendelkezésére a Phare projekt által kezdeményezett, a Nemzeti Kulturális Alap laborfejlesztési pályázata révén kibővült programok nyújtásához (számítógépes labor, xerox másolókapacitás, Philips multimédia projektor).

A továbbképzéseken való részvétellel kapcsolatos komplex problémák

A továbbképzési programokat kidolgoztuk, ezeket a Kataliston keresztül hirdettük. Néhány rövid programot sikerült megvalósítanunk. A kihelyezett képzés iránt is komoly igény van, hiszen a megrendelő, felkérő könyvtár szempontjából ez az optimális a munkaszervezés, az idővel való gazdálkodás szempontjából. Erre került sor a BDMK-ban, illetve a celldömölki Kresznerich Ferenc Városi

Könyvtárban Internet, Intranet és multimédia kurzusok révén. Ugyanakkor a hosszabb időtartamra meghirdetett rendezvénysorozatainkra kevés volt a jelentkező (utazási, idő- és költségterítési problémák miatt). A tapasztalatokból okulva új, rugalmas formákat és eszközöket dolgoztunk ki, melyek egyaránt magukban foglalják a konzultációk, intenzív számítógépes laborfoglalkozások adta lehetőségeket, a kifejlesztett hagyományos és elektronikus anyagok alapján történő egyéni tanulást és az egyéni tanulás támogatását különböző formákban (levelezéssel, Interneten keresztül, személyesen konzultáció formájában), valamint a továbbképzés végén újabb csoportos összejövetelt a számítógépes labor adta lehetőségek maximális kihasználására. Laborunk a továbbképzésben résztvevők számára az egyéni tanuláshoz is rendelkezésre áll, közösen meghatározott időrend szerint. Remélhetőleg az NKA Könyvtári Kollégiumától a résztvevők költségeinek fedezésére igényelt támogatás, illetve az új továbbképzési rendelet segít abban, hogy a számítógépes laborjainkat még hatékonyabban használhassuk a könyvtárosok továbbképzésében.

A projektben elért eredmények fenntarthatósága, folytathatósága és továbbfejlesztési lehetőségei

A Phare projekt segített a *felsőoktatási funkciók megújításában*, annak tudatosításban, hogy az együttműködő tanszékeknek egyaránt kell betölteni oktatási-képzési, kutatási-fejlesztési, tudományos és szolgáltatási (továbbképzési, szaktanácsadási stb.) funkciókat. A tanszékek kis létszámára való tekintettel elengedhetetlen az ésszerű együttműködés, a szerves kapcsolódás.

A képzés most forduloponthoz ért. A modernizáció számos feltétele még hiányos, lemaradásban vagyunk. Más, új, virulens tanszékek, vállalkozások lépnek fel kezdeménycőzen saját körükben (különbféle „informatikák” neve alatt) az információs társadalom felsőoktatási előkészítésében. Célszerű, hogy a könyvtár- és információtudományi tanszékek még aktívabbak, dinamikusabbak, előretökintőbbek legyenek.

Stratégiára van tehát szükség, mely a nemzeti, regionális és globális stratégiákra, a rendelkezésre álló eszközök mellett az elérhetőkre is épít. A szemlélet és a szakmai, valamint pedagógiai tudás állandó és összehangolt fejlesztésére van szükség. A tanszékeknek az eddigiéknél meghatározóbb szerepet kell vállalniuk a továbbképzésben, különös tekintettel az új továbbképzési rendelet kihívásaira. Annak érdekében, hogy mindezt meg tudjuk valósítani, még nagyobb összhang, intenzívebb együttműködés szükséges a képző intézmények között: egymásra figyelés, egymásra épülés, az alapképzés és továbbképzés rendszerének összehangolása.

Elkezdődött a nyomtatott tananyagok adaptálása HTML-formára is. Ez tovább folytatódik, amihez – ha jó minőséget akarunk – csapatmunka szükséges. Kiemelten fontos a könyvtárosok továbbképzésében a konzulensi (tutori) rendszer működtetésének fejlesztése, a „*didaktikus párbeszéd*” követelményeinek megfelelően kombinálva a személyes részvételen alapuló egyéni, ill. csoportos konzultációt, vitát, workshopot, szervezett laborfoglalkozást az elektronikus levelezés, elektronikus fórum adta lehetőségekkel. Tapasztalatokat gyűjtöttünk a „vir-

tuális osztályterem” koncepció, az Interneten keresztül történő információ-átadás és ellenőrzés, a hálózati tanulás lehetőségeinek felmérésében.

Az országos képesítési követelményrendszerrel azzal összefüggésben a kreditrendszer kidolgozása folyik, és ehhez a nyugati partnerintézmények támogatását igényeljük. Gyakorlatukhoz hasonlóan megfontolandó, hogy a továbbképzésekhez is rendeljünk kreditértékeket.

A jövőbeni tevékenységeket számos tényező határozza meg:

Helyi szinten: intézményi távoktatási stratégiai terv, illetve a Távoktatási Centrum koncepciójának kidolgozása a BDTF-en, Távoktatásért Egyesület létrehozása Szombathelyen, illetve a szélesebb körű távoktatási együttműködés kialakítása Szombathely, Eger, Pécs, valamint a Budapesti Műszaki Egyetem között.

Regionális szinten: A nyugat-magyarországi Eurorégióban egyre intenzívebbé váló információs-kommunikációs szolgáltatásfejlesztés. (TeleRegions Network-höz való csatlakozás).

Országos szinten: a tanszékek egymás közti, illetve a szakmai egyesületekkel, a minisztériummal és a Nemzeti Távoktatási Tanáccsal való kapcsolatok fejlesztése, bekapcsolódás az országos erőfeszítésekbe.

Nemzetközi szinten: a kapcsolatok továbbépítése bilaterális formában az EUCLID, illetve BOBCATSSS keretében valamint regionális együttműködés igénye osztrák, szlovák, lengyel, szlovén partnerekkel.

A rövidítések feloldása

Aslib	Aslib. Association for Information Management
BDTF	Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola Training College
BDTF KIT	Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola, Könyvtár-Informatikai Tanszék
BDTF OSZI	Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola, Oktatás szervezési és Szolgáltatási Intézet
ELTE KIT	Eötvös Loránd Tudományegyetem, Könyvtártudományi-Informa- tikai Tanszék
FID	International Federation of Documentation and Information
IFLA	International Federation of Library Associations
IM	Információmenedzsment, Információmenedzselés
JPTE	Janus Pannonius Tudományegyetem – Janus Pannonius University
RSL	Royal School of Library and Information Science
SZIF	Széchenyi István Főiskola, Győr

Pálvölgyi Mihály